Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nr. 18. i 19. Dnia 22. października 1894. XXI. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

L. 1.528.

OKÓLNIK.

W celu ułożenia listy kredytowej stowarzyszeń dla **Galicyjskiej Kasy oszczędności i Banku krajowego** na rok 1895, prosimy Szan. Dyrekcyę uprzejmie o nadesłanie najdalej do dnia **30. października b. r.** wniosku swojego co do wysokości kredytu, jakiego Szan. Towarzystwo w r. 1895. w każdej z tych instytucyi z osobna potrzebywać będzie.

Nadmienić musimy, że wysokość kredytu, dla stowarzyszeń przeznaczonego, jest cyfrowo oznaczoną i przekroczoną być nie może, upraszamy więc najusilniej te stowarzyszenia, które kredytu bankowego albo wcale nie potrzebują, albo tylko częściowo go wyczerpują, ażeby przez ograniczenie swoich wymagań, **umożliwiły korzystanie z kredytu innym, mniej zasobnym stowarzyszeniom**, szczególnie w tych okolicach kraju, gdzie z powodu ubóstwa ludności i zbyt małej ilości wkładek, brak gotówki silniej odczuwać się daje.

Nadmienić także musimy, że przy wymiarze kredytu **uwzględniane będą przedewszystkiem te stowarzyszenia, które od pożyczek członkom udzielanych, pobierają nie więcej jak po 8 (ośm) od sta rocznie,** pobierające zaś wyższy procent albo wcale na liście kredytowej zamieszczone nie zostaną (szczególnie w kredycie 4%-wym bezcenzuralnym w Banku krajowym), albo tylko częściowo, o ile potrzeby innych stowarzyszeń zaspokojone zostaną.

W zgłoszeniu o kredyt należy podać:

1. obecny stan majątku własnego w udziałach i funduszach rezerwowych;

2. stopę procentową od pożyczek, członkom udzielanych, wraz z dodatkiem na administracyę i innymi ubocznymi poborami;

3. wysokość dotychczasowego kredytu w Gal. Kasie oszczędności i Banku krajowym.

Zwracamy przytem uwagę, że Bank krajowy rozróżnia obecnie dwie kategorye kredytu dla stowarzyszeń, to jest: *a)* **bezcenzuralny** 4%-wy, którego ogólna suma nie może przekraczać 500.000 zł. i przeznaczony jest dla stowarzyszeń zamożniejszych, pobierających niski procent od pożyczek, członkom udzielanych, — *b)* **cenzuralny** 5%-wy, w którym znajdą pomieszczenie stowarzyszenia młodsze (poniżej 5.000 zł kredytu) tudzież dawniejsze, o ile potrzeby ich w kredycie *a)* zaspokojone nie zostaną Nadto udziela Dyrekcya Banku krajowego, o ile dotacya wystarczy stowarzyszeniom nowo powstałym pożyczek 4%-wych na skrypta dłużne, na raty kwartalne, spłacalne w 5 latach.

Dla uniknięcia nieporozumień powtarzamy, że stowarzyszenia, które **do 30. października b. r.** odpowiedzi na niniejszy okólnik nie nadeszlą, **zostaną w liście kredytowej pominięte,** jako takie, które kredytu wcale nie potrzebują.

Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

T. Merunowicz, zast. Prezesa.

N. Ulmer, sekretarz.

Sprawozdanie
Wydziału Związku stow. zarob. i gospodarczych
o kredycie włościańskim.

(Przedłożone na XX. Walnem zgromadzeniu Związku d. 29. września 1894 we Lwowie).

Szanowne Zgromadzenie!

Uchwałą zeszłorocznego Walnego Zgromadzenia Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych polecono Wydziałowi: „by sprawę kredytu włościańskiego wziął pod ponowną rozwagę, zużytkował cały materyał, stojący do dyspozycyi, i o tem zdał sprawę na Zgromadzeniu, zwołać się mającem podczas wystawy krajowej".

Spełniając to polecenie, Wydział Związku zastanawiał się w szeregu posiedzeń nad sprawą kredytu włościańskiego zasięgał także zdania osób, stojących po za Wydziałem, a z tą sprawą dokładnie obznajomionych, zużytkował wreszcie materyały nagromadzone w biurze Związku i w Wydziale krajowym, a objaśniające stosunki kredytowe właścicieli mniejszych posiadłości ziemskich w naszym kraju — i na tem tle ma zaszczyt przedłożyć niniejszem Szanownemu Zgromadzeniu następujące sprawozdanie:

Przedewszystkiem uważa Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za potrzebne, objaśnić powody, które skłaniają Związek do tak usilnego i wytrwałego zajmowania się organizacyą kredytu włościańskiego, że od szeregu lat nie schodzi ta sprawa z porządku dziennego Walnych Zgromadzeń związkowych.

Pochodzi to nie z innej przyczyny, jak tylko z tąd, że właśnie zarządy Towarzystw zaliczkowych, które pozostają w ustawicznej i bezpośredniej styczności z włościanami w interesach ich kredytowych, ustawicznie muszą też walczyć z trudnościami zaspokajania tych potrzeb równie łatwo, równie tanio, i w sposób wystarczający rzeczywistej potrzebie, jak mogą być zaspokajane potrzeby kredytowe innych warstw ludności.

Zarządom Towarzystw zaliczkowych nie chodzi bynajmniej o to, ażeby bądź co bądź ułatwiać włościanom zadłużanie się Mając ciągle w praktyce codziennej do czynienia z masą włościan w interesach ich pożyczkowych, umieją one lepiej, niż ktokolwiek inny ocenić, w których wypadkach, i w jakiej mierze kredyt jest dla włościan niezbędnie potrzebnym, a gdzie są granice tych długów, które zaciagane bywają nie z istotnej potrzeby, ale przez nieopatrzność lub lekkomyślność. Wiemy to dobrze! Wiemy także, jak niszcząco na dobrobyt i egzystencyę całych rodzin włościańskich wpływa zaciągnięcie długu w sposób nieodpowiedni — że jednak włościanin, tak jak każdy inny człowiek, skoro zmuszony jest okolicznościami starać się o kredyt, jeżeli go nie znajdzie pod warunkami mniej uciążliwemi, przyjmuje go nawet w warunkach najbardziej uciążliwych.

Z ogólnej ilości około 200.000 członków Towarzystw zaliczkowych, przeszło 50%, a zatem przeszło 100.000 należy do kategoryi właścicieli małej posiadłości ziemskiej. Jest bardzo wiele stowarzyszeń kredytowych, których klientela przeważnie, niemal wyłącznie należy do stanu włościańskiego, i z sumy około 30 milionów zł. stanu pożyczek, rozdanych przez Towarzystwa zaliczkowe, jeżeli tylko trzecia, lub czwarta część rozchodzi się w pożyczkach pomiędzy włościanami, jest to już w każdym razie tak poważna suma, że ci, którzy takie ilości pożyczek włościańskich rozdają — i ściągają, mogą mieć przecież pretensyę do tego, ażeby zbiorowa ich opinia o stosunkach kredytu włościańskiego była poczytywaną za wynik bardzo rozległego doświadczenia!

Otóż doświadczenie to mówi nam na każdym kroku, że pod względem warunków uzyskania kredytu, pięcio-milionowa ludność włościańska jest w porównaniu z innemi warstwami ludności dotkliwe pokrzywdzoną t. j. że jeżeli włościanin zmuszony jest zaciągnąć pożyczkę, najpierw natrafia najczęściej na nieprzezwyciężone przeszkody w uzyskaniu takiej pożyczki, jaka jest mu potrzebną, a jeżeli ją uzyska, to zazwyczaj kosztuje go ten kredyt znacznie drożej, jak kogokolwiek innego, kto nawet ofiarować może bez porównania mniejsze bezpieczeństwo dla udzielonego mu kredytu, niż właściciel gruntu — a przeto obniża się także i skuteczność zaciągniętej pożyczki.

Wielka własność ziemska w Galicyi, obejmująca 5.371.273 morgów, w czem jest tylko 1,723.046 morgów roli ornej, dźwiga ciężar 320 milionów długów hipotecznych. Mniejsza zaś własność ziemska, która obejmuje 8,269.376 morgów, a w tem blisko pięć milionów morgów ornej roli, i która dysponuje milionami rąk bezpłatnej robocizny swoich właścicieli i ich rodzin, przedstawia przeto bezporównania większą siłę kredytową, ma na hipotece swojej zaledwie około 52 milionów zł. długów.

Długi wielkiej własności są jednak oprocentowane zazwyczaj w stosunku 4, $4^1/_2$, 5% lub mało co więcej, gdy mała własność otrzymała dotąd w listach zastawnych umarzalnych w dłuższym terminie na 4 i $4^1/_2$% tylko zaledwie $2^1/_2$ miliona zł. gdy od reszty swoich długów, chociażby hipotekowanych, musi płacić znacznie wyższe odsetki, nie licząc ogromnych stosunkowo kosztów ubocznych, połączonych z zaciąganiem pożyczek.

Rażące to upośledzenie małej własności ziemskiej w dotychczasowej organizacyi kredytu ziemskiego w Galicyi potęguje się jeszcze bardziej, jeżeli się weźmie pod rozwagę trudności, z jakiemi u nas właściciel małej posiadłości ziemskiej ma do walczenia, zanim pożyczkę uzyska, i że w znacznej ilości wypadków i w rozległych okolicach kraju dotąd jeszcze nie ma dla niego innego źródła kredytu, jak tylko u prywatnego kapitalisty.

Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych spełnia przeto tylko obowiązek uczciwej opieki nad tak poważną masą członków stowarzyszeń kredytowych, gdy nie ustaje w usiłowaniach o usunięcie dotychczasowej nierówności w traktowaniu włościańskich spraw kredytowych, w stosunku do ułatwień, jakie przysługują innym klasom ludności. Uważamy za powinność naszą, całym wpływem, jakim rozporządzamy, powstrzymywać zadłużanie się włościan po nad rzeczywistą i najkonieczniejszą potrzebę. Ale w takich wypadkach, kiedy pożyczka jest nieuchronną i może wyratować właściciela małej posiadłości ziemskiej od gorszego zła, ażeby nie doznawał w zaspokojeniu tej potrzeby ani większych przeszkód, ani też, ażeby nie otrzymał jej pod cięższemi warunkami, jak przemysłowiec, kupiec, urzędnik lub właściciel wielkiej własności ziemskiej.

A ponieważ zmierzające do poprawy organizacyi kredytu włościańskiego usiłowania Związku dotąd do pożądanego celu nie doprowadziły, przeto jest to rzeczą łatwo zrozumiałą, i zupełnie naturalną, że Związek nie usuwa tej sprawy z porządku dziennego prac swoich.

Uchwałą, powziętą przez Walne Zgromadzenie Związku w Cieszynie dnia 7. grudnia 1891 r. przyjęto za podstawę w roztrząsaniu kwestyi kredytu włościańskiego podział jego na trzy kategorye:

a) pożyczek drobiazgowych do 50 zł.;
b) średnich — do 200 zł.;
c) wyższych po nad 200 zł.

Zgodzono się też wówczas na to, iż pożyczki drobiazgowe, poniżej 50 zł. powinne być zaspakajane ze źródeł miejscowych, we własnej gminie, bo jeżeli o tak małą kwotę musi włościanin starać się w oddaleniu paru mil, i parę mil nosić później raty umorzenia, to wypada mu ta pomoc stanowczo za drogo.

Dalej uznano na zjeździe cieszyńskim, i we wszystkich późniejszych rozprawach nad tym przedmiotem, że granica do 200 zł. jest najwyższą, jaką przeciętny posiadacz włościańskiego gospodarstwa w naszym kraju może zaciągać w drodze krótkoterminowego kredytu osobistego, chociażby z podkładem hipotecznym, bez poważnego niebezpieczeństwa dla swojej przyszłości majątkowej.

Uznano w końcu, że jeżeli długoterminowy kredyt hipoteczny ma być dla włościan prawdziwie pożytecznym, to powinien zaczynać się już od 200 zł.

Gdy przyjęto taki podział, z natury rzeczy nasunęło się potem pytanie, w jaki sposób, t. j. przez jakie instytucye lub urządzenia trzy te rodzaje kredytu włościańskiego mogą być zaspakajane najkorzystniej?

Co do pożyczek drobiazgowych wskazywano rozmaite środki — w pierwszym zaś rzędzie gminne kasy pożyczkowe, jako zakłady, z których włościanie najłatwiej i pod warunkami w drobniejszych swoich potrzebach najlżejszemi kredyt uzyskiwać powinni, jak np. na podatki, zakupno nasienia, żywności na przednowku i t. p. Nikt tego nie zaprzecza, iż gdzie gminne kasy pożyczkowe mają zarząd dobry, t. j. sprężysty i rzetelny, tam one w pomienionych powyżej potrzebach wyświadczają włościanom rzeczywiście nieocenione usługi. Ale i tego nikt nie zdołał zaprzeczyć, iż dobry zarząd ma tylko nie wiele kas pożyczkowych gminnych — i że może on poprawić się dopiero wówczas, gdy oświata ludu znaczniejsze uczyni postępy, i ustrój zarządu gminnego będzie odpowiednio zreformowanym.

Do tego jednak daleko.

Rozprawy nad projektami ustanawiania delegatów Towarzystw zaliczkowych do rozdawania drobnych pożyczek pomiędzy włościan, tworzenia kas pożyczkowych systemu Raiffeisena lub filij lokalnych silniejszych stowarzyszeń kredytowych, kończyły się zazwyczaj przyznaniem, iż każdy z tych zalecanych sposobów byłby dobrym, jeżeli gdzie są do rozporządzenia odpowiedni do tego ludzie.

Ale o tych właśnie najtrudniej.

Co do kredytu średniego zgodzono się bezspornie na to, że do jego zaspokojenia najlepiej nadają się Towarzystwa zaliczkowe. Uznano, że w wypadkach, godnych uwzględnienia, kredyt ten może być rozkładany aż do lat pięciu, ale gdy on zawsze zachować powinien cechę kredytu osobistego, chociaż dla bezpieczeństwa posiłkuje się hipoteką, po za tę granicę nie powinien być rozciągany. Skoro bowiem Towarzystwa zaliczkowe obracają w regule funduszami, poruczanemi im na krótkie termina, przeto naraziłyby się na bardzo niemiłe ewentualności, gdyby zechciały angażować się w udzielanie pożyczek na czas dłuższy.

Wydział krajowy rozpoczął usilną propagandę, za zakładaniem powiatowych kas oszczędności, albo też powiatowych kas pożyczkowych, będących powiększonemi kasami pożyczkowemi gminnemi.

Mnożenie w kraju prowincyonalnych kas oszczędności — jakkolwiek byłoby pożądanem, pozostało je-

dnak stanowczo powstrzymanem przez znane zapędy rządu, zmierzające do ich upaństwowienia, a przynajmniej do nadzwyczajnego zacieśnienia ich swobody działania.

Powiatowe Kasy pożyczkowe, których jest zaledwie kilka w kraju, mają znów tak ograniczony zakres interesów, samą naturą swojej organizacyi, że tylko bardzo skromne usługi mogą świadczyć potrzebującej kredytu ludności, i dlatego też nie mogą upowszechnić się.

Pozostają więc Towarzystwa zaliczkowe, jako zakłady, przez elastyczność swojego ustroju, najlepiej nadające się do zaspakajania potrzeb kredytu osobistego wszystkich warstw ludności, z należytem uwzględnieniem ich specyalnych potrzeb i właściwości.

Niektóre okolice kraju nie mają jeszcze dostatecznej ilości Towarzystw zaliczkowych, ale z roku na rok wypełniają się te luki. Doświadczenie przekonuje jednak, że lepiej jest jeżeli w pewnej okolicy mniej jest Towarzystw zaliczkowych, ale za to silniejsze i z lepszym doborem ludzi w zarządzie, niż jeżeli są one rozsiane zbyt gęsto, a prosperują słabo. Silne Towarzystwo centralne z filiami w ważniejszych punktach swojego okręgu spełnia zawsze cel swój dokładniej i z większym pożytkiem dla ludności, niż kilka stowarzyszeń drobnych, niezasobnych w fundusze, i z zarządami słabo obsadzonemi, a do tego przeszkadzających sobie nawzajem, na tym samym obszarze rozsianych

Przychodzimy do omówienia stosunków kredytu hipotecznego dla włościan.

Po upadku c. k. gal. Zakładu kredytowego włościańskiego we Lwowie, akcyjnego Zakładu kredytowego ziemskiego w Krakowie i t. z. Banku ruskiego we Lwowie pozostało dla całej masy posiadaczy małej własności ziemskiej tylko jedno źródło kredytu hipotecznego — Bank krajowy.

Bank krajowy od początku do dziś zachowuje się jednak w obec tego interesu z wielką rezerwą — a nawet można powiedzieć wprost niechętnie. Dość powiedzieć, że gdy dawniej suma hipotecznych długów włościańskich w wyż wymienionych zakładach wynosiła około 10 milionów — dziś, po latach dziesięciu istnienia Banku krajowego dosięgła zaledwie pół trzecia miliona. Gdyby zaś tak dalece umniejszyła się rzeczywiście potrzeba kredytu dla włościan, nie możnaby tego poczytywać za objaw niepomyślny. Ale tak nie jest. Owszem, jak powyżej wspomniano, długi hipoteczne małej własności ziemskiej według obliczeń krajowego biura statystycznego przewyższają już sumę 52 milionów zł. Więc to dowodzi, że Bank krajowy jako jedyne dziś źródło kredytu hipotecznego dla włościan, tylko w bardzo małym ułamku potrzebę tego kredytu faktycznie zaspokaja.

A ponieważ jest to zakład krajowy, który ma obowiązek potrzeby wszystkich warstw ludności w jednakowej mierze uwzględniać, i ku zaspokojeniu ich w swoim zakresie działania służyć, przeto w imię słuszności, jakoteż poważnej potrzeby ekonomicznej pięcio-milionowej ludności włościańskiej należy domagać się, ażeby Bank krajowy niechątną swoją politykę w obec potrzeb kredytu włościańskiego stanowczo zmienił.

W ankiecie, powołanej przez Wydział Związku dla roztrząsania kwestyi kredytu włościańskiego rozpatrywano pytanie, czy nie należałoby dążyć do utworzenia pod patronatem kraju odrębnej hipotecznej instytucyi kredytowej dla mniejszej posiadłości ziemskiej, ażeby tym sposobem zwolnić Bank krajowy z niemiłego mu ciężaru chłopskich pożyczek.

Po sumiennem rozpatrzeniu tej sprawy ankieta doszła jednak do konkluzyi, że projekt taki nie byłby wcale korzystnym dla ludności włościańskiej, gdyż pozbawiałby ją bez żadnego słusznego powodu wszystkich tych korzyści, jakie przysługują obu innym kategoryom dłużników hipotecznych Banku krajowego, mianowicie właścicieli realności miejskich i dóbr tabularnych. Korzyści te są:

a) bardzo korzystny kurs 4%-wych listów zastawnych, w których obecnie pożyczki Banku krajowego bywają wydawane;

b) tania administracya przy rozłożeniu jej ko sztów i na inne interesa Banku krajowego;

c) egzekucya polityczna dla wierzytelności hipotecznych Banku krajowego.

Nowy zakład kredytowy włościański długo musiałby walczyć, zanim te korzyści dla swoich klientów zdołałby pozyskać — zwłaszcza, iż niewątpliwie ciężyłyby na nim uprzedzenia, pochodzące z winy dawniejszych naszych instytucyj dla kredytu włościańskiego, które poupadały.

Nie pozostaje więc inne wyjście, jak domagać jaknajusilniej uczynienia Banku krajowego przystępniejszym dla włościan, niż on jest dotychczas.

W rozprawach zeszłorocznego Walnego Zgromadzenia Związku, podniesiono z dostatecznym naciskiem niektóre okoliczności, utrudniające włościanom korzystanie z kredytu w Banku krajowym, mianowicie zbyt powolną manipulacyę i ograniczanie ilości pożyczek tylko do znaczniejszych gospodarstw, przedstawiających wartość co najmniej 1.000 zł.

Zasadnicza różnica zdań objawiła się tak w łonie ankiety jakoteż i w gronie członków Wydziału co do pytania, czy rzeczywiście jest to potrzebnem, ażeby gospodarstwa rolne, niżej 1.000 zł. wartości

szacunkowej, bezwarunkowo wykluczone były od kredytu hipotecznego? albo też, czy i do włościańskich gospodarstw powinna być stosowaną zasada, przyjęta dla innych kategoryj własności nieruchomej, że hipoteka, dająca pokrycie realne w pierwszej połowie wartości szacunkowej, powinna być przyjmowaną jako zabezpieczenie kredytu realnego — bez żadnych wyjątkowych ograniczeń?

Zwolennicy ograniczeń usiłowali zdanie to oprzeć na teoryi o istnieniu pewnej granicy, od której dopiero gospodarstwo rolne staje się zdolnem do pokrywania rat długu hipotecznego. Nie udowodnili jednak, czy dla ogólnych interesów ekonomicznych kraju będzie to korzystniej, jeżeli cała masa gospodarstw włościańskich, będąc bezwzględnie wykluczoną od korzystania z kredytu taniego i długoletniego, a zatem w mniejszych ratach spłacalnego w Banku krajowym, będzie zapożyczała się na wyższy procent, i z obowiązkiem płacenia większych rat umorzenia, niż gdyby nie broniono im przystępu do Banku krajowego — zwłaszcza gdy wszelką pewność dla udzielonego kredytu dają tak samo, jak i inna własność realna?

I tak np. pożyczka w kwocie 300 zł. — zaciągnięta w Towarzystwie zaliczkowem na 7% na 5 lat, wymaga rocznej spłaty w kwocie siedmdziesięciu i kilku zł., gdy ta sama pożyczka, zaciągnięta w Banku krajowym w 4% listach zastawnych tylko na 13 lat, może być spłacaną w ratach półrocznych po 15 zł czyli 30 zł. rocznie. Otóż czy to jest dobrodziejstwem dla włościanina, jeżeli odmawia się jemu — niby z troskliwości o jego dobro, pożyczki, spłacalnej w lżejszych ratach, zmuszając go do zaciągania długu, na którego umorzenie i oprocentowanie potrzebuje on dwa i trzy razy większą kwotę gotówki z bieżących dochodów swoich corocznie odłożyć — niechaj objaśnią zwolennicy wykluczania najliczniejszej masy włościan od korzystania ze źródła kredytu dla małej własności ziemskiej, stanowczo najtańszego, jakim jest Bank krajowy.

W myśl uwag powyższych Wydział wnosi:

1. Walne Zgromadzenie Związku ponownie stwierdza, iż zaspakajanie drobnych potrzeb kredytowych włościan w kwotach poniżej 50 zł, może być z dobrym skutkiem załatwiane tylko przez instytucye miejscowe, mianowicie przez gminne kasy pożyczkowe, o ile są dobrze administrowane, albo przez spółki pożyczkowe systemu Reiffeisena, gdzie są ludzie, uzdolnieni do należytego prowadzenia ich zarządu, albo wreszcie przez delegatów lub filie Towarzystw zaliczkowych.

2. Związek uznaje za pożądane równomierne zaopatrzenie wszystkich okolic kraju w Towarzystwa zaliczkowe.

3. Jako granicę kredytu osobistego dla rolników i włościan, chociażby z podkładem ubezpieczenia hipotecznego uznaje się pożyczki do wysokości 200 zł. i to z terminem umorzenia nie dłuższym jak do lat pięciu. Ten rodzaj kredytu włościańskiego najlepiej odpowiada zakresowi interesów stow. kredytowych, opartych na zasadzie przepisów ustawy z 9. kwietnia 1873 r.

4. Związek oświadcza ponownie, że długoterminowe pożyczki hipoteczne powinny być uczynione dla włościan możliwemi już od granicy 200 zł. i bez dalszego ścieśnienia hipotecznej zdolności gospodarstw włościańskich, tylko w tej granicy, aby pożyczka mieściła się w pierwszej połowie wartości szacunkowej ofiarowanej hipoteki.

5. Ponieważ Bank krajowy może i powinien zaspokoić potrzebę kredytu hipotecznego dla małej własności, a założenie odrębnej instytucyi hipotecznej dla kredytu włościańskiego natrafiłoby na trudności — Związek stow. zarobkowych i gospodarczych uważa to za słuszne, ażeby Bank krajowy bez żadnych ograniczeń był tak samo przystępnym do zaspakajania potrzeb kredytowych właścicieli gospodarstw włościańskich, jak jest przystępnym dla właścicieli realności miejskich i dla dóbr tabularnych.

W szczególności uznaje się za pożądane, oprócz obniżenia minimalnej kwoty pożyczkowej do 200 zł. i zniesienia przepisów, wykluczających gospodarstwa poniżej 1.000 zł. wartości od kredytu, także i szybsze załatwianie podań i wypłat, tudzież pomnożenie liczby zastępstw prowincyonalnych.

Lwów, dnia 29. września 1894.

Stanisław Szczepanowski, przewodniczący.

Teofil Merunowicz, sprawozdawca.

„Związek“ nr. 18. i 19.—1894.

Protokół obrad

XX. Walnego zgromadzenia delegatów Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych,

odbytego we Lwowie w d. 29. i 30. września 1894 r.

w pawilonie związkowym na placu wystawy.

I. posiedzenie d. 29. września 1894 r.

PORZĄDEK DZIENNY:

I. Zagajenie zgromadzenia przez prezesa Wydziału Związku

II. Legitymacya delegatów stowarzyszeń (§. 9. statutu).

III. Wybór przewodniczącego i jego zastępcy (§. 13. statutu).

IV. Sprawozdanie Wydziału z czynności za czas od 10. grudnia 1893 do 28. września 1894.

V. Sprawozdanie o dokonanych w ciągu r 1894 lustracyach.
VI. Sprawozdanie komisyi kontrolującej o zamknięciu rachunkowem za rok 1893, oraz przedłożenie preliminarza budżetu na rok 1895.
VII. Sprawozdanie i wnioski Wydziału o organizacyi kredytu włościańskiego.
VIII. Wnioski stowarzyszeń i delegatów.

Po odprawieniu o godzinie 8. rano w kościele katedralnym na intencyę zjazdu nabożeństwa przez ks. Wawrzyniaka Patrona Związku spółek w Poznańskiem i Prusach zachodnich, zebrali się po godzinie 9. rano w pawilonie związkowym na placu wystawy, delegaci stowarzyszeń i jako goście Pp. prezes wystawy ks. Adam Sapieha, dyrektor wystawy Dr. Zdzisław Marchwicki, dyrektor Banku krajowego Dr. Alfred Zgórski, patron Związku poznańskiego ks. Wawrzyniak, dyrektor spółki na Karlinie w Czechach p. Topinka, członek Dyrekcyi tej spółki p. Hanusz, sekretarz spółki p. Schrayer, dyrektor Banku związkowego w Poznaniu Dr. Kusztelan, posłowie pp. Dr. Tadeusz Pilat i Dr. Tadeusz Rutowski i w. i.

Prezes Związku p. Stanisław Szczepanowski konstatując, że Walne zgromadzenie delegatów zostało po myśli §. 8. statutu legalnie zwołane przez ogłoszenia na 14 dni naprzód we wszystkich dziennikach krajowych i w czasopismie „Związek“, dalej że według §. 12. statutu zebrała się dostateczna ilość delegatów do powzięcia prawomocnych uchwał, otwiera posiedzenie witając imieniem Związku przybyłych w tak znacznej liczbie delegatów.

Mowca podnosi, że w dniu dzisiejszym mija właśnie lat dwadzieścia od pierwszego Walnego zgromadzenia delegatów stowarzyszeń, które wprowadziło w życie kiełkująca ówczas już od lat kilku myśl utworzenia Związku. Rocznica dzisiejsza jest dla Związku bardzo ważną, a tem szczęśliwszą, że obchodzi ją Związek z okazyi święta, jakiem jest dla narodu wystawa krajowa, która będzie prawdopodobnie stanowiła punkt zwrotny w rozwoju ekonomicznym kraju. Dała ona nam obraz ekonomicznego stanu kraju, pokazała braki, którym zaradzić należy, a co najważniejsza wzbudziła otuchę, że potrafimy zrobić, co potrzeba i zapełnić istniejące luki. Jeszcze jedno bardzo doniosłe doświadczenie zawdzięczamy wystawie krajowej: mianowicie pokazała ona, że mamy ludzi i zmysł organizacyjny, brak nam atoli korzystnych do rozwoju okoliczności, możemy jednak tuszyć, że ta sama potęga organizacyjna, która stworzyłu wystawę, dokona także zamiarów naszych w innych dziedzinach.

Dzisiejsze zgromadzenie powinno być także punktem zwrotnym w rozwoju naszych stowarzyszeń. Pracujemy nad tem, aby rozszerzyć treść i zakres naszej działalności. Jednym z głównych celów, do którego Związek — niestety dotychczas nadaremnie — zdąża, jest stworzenie banku związkowego, którego głównem zadaniem byłoby ułatwienie krajowi przejścia na pole produktywne, przysporzenie zarobku i skierowanie usiłowań do pracy produktywnej. To może nam dać jedynie organizacya związkowa jaką jest bank. Dziwna tylko, że lat potrzebujemy na to, aby dojść do tego, co w innych krajach można zdziałać w przeciągu dni kilku. . Mowca przybywa wprost ze stolicy Węgier, gdzie rząd uważa za swój obowiązek taki ruch popierać i torować mu drogę, podczas gdy nam ciągle kije pod nogi rzucają. Są to skutki tradycyi dawnych rządów opiekuńczych, ale nam nie godzi się tracić nadzieję, że to się zmieni, należy tylko pracować wytrwale i nie zrażać się przeszkodami.

To jest jeden z głównych działów pracy, którymi Związek od lat wielu się zajmuje, o innych znajdą delegaci wzmiankę o publikacyi, którą Związek z okazyi dzisiejszej rocznicy ogłosił. Dalej zaznacza mowca, że Wydział Związku rozmyślnie nie przygotował wiele materyału do obrad, aby delegatom pozostawić czas do obejrzenia wystawy.

Następnie poświęca Prezes kilka słów gorącego wspomnienia zmarłym w ostatnim roku zasłużonym pracownikom Związku; do których należą: Karol Wroński, dyrektor-założyciel stowarzyszenia pożyczkowego w Makowie; Adolf Terenkoczy, dyrektor Towarzystwa zaliczkowego w Rudkach; Antoni Kerekjarto, dyrektor Towarzystwa zaliczkowego urzędników i sług gal. dróg żelaznych we Lwowie; Joachim Grzymała Piątkowski, dyrektor założyciel Towarzystwa zaliczkowego w Dobromilu, weteran wojsk polskich z roku 1831; Ks. Leon Kałkowski, dyrektor Towarzystwa zaliczkowego w Bełzie; Wincenty Majewski, były dyrektor Banku zaliczkowego w Stanisławowie, zmarły w Obertynie; Kazimierz Zaremba, dyrektor założyciel Towarzystwa zaliczkowego w Podhajcach; Fryderyk Tchórznicki, dyrektor założyciel Kasy zaliczkowej „Wiara“ w Tyśmienicy, weteran wojsk polskich z r. 1831. Zgromadzeni przez powstanie oddają cześć zmarłym.

W końcu mowca wita serdecznymi słowy przybyłych na dzisiejszą uroczystość gości, a życząc powodzenia w obradach uprasza, by zgromadzenie po myśli §. 13. statutu wybrało prezydyum.

Imieniem prezydyum Dyrekcyi wystawy wita zebranych Ks. Adam Sapieha, podnosząc dodat-

kowo do przemówienia poprzedniego moralną stronę wystawy. Kraj czuł, że zaczyna coraz bardziej opadać na duchu; potrzeba mu było jakiejś podniety i otuchy do dalszej pracy, o ile bowiem zarozumiałość jest szkodliwą, o tyle brak ducha jeszcze większych strat może być przyczyną. Ku temu urządziliśmy wystawę, a mamy to przekonanie, że wykonaliśmy wolę kraju, streszczającą się w tem, że kraj chciał sobie powiedzieć: „Jestem, mam prawo, posiadam siły do życia i rozwoju i pójdę naprzód!“. Mowca ma tę wiarę, że kraj przekonawszy się, co potrafi i uzyskawszy uznanie nawet ze strony wcale nam nieprzychylnej będzie śmielej patrzył w przyszłość i kroczył na drodze rozwoju.

Że kraj chciał wystawy i miał z niej pożytek, dowodem tego niech będzie choćby tylko długi szereg zgromadzeń i zjazdów, które się z okazyi wystawy odbyły. Dzięki tym zjazdom i zgromadzeniom, które się tu odbywały w obliczu całego kraju, niejeden przekonał się o tem, o czem przedtem może nie wiedział i to może będzie jednym z najważniejszych pożytków wystawy. W tym duchu wita mowca imieniem własnem i kolegów zebranie i życzy powodzenia na przyszłość „Szczęść Boże!“.

Delegat z Czech p. Topinka przypomina, że w czasie wystawy czeskiej i odbywającego się podówczas zjazdu stowarzyszeń zarobkowych czeskich i morawskich Związek wysłał osobną deputacyę. Odwdzięczając się za to przybyli tutaj delegaci czescy, aby wspólnie radować się z rozwoju naszych stowarzyszeń i kończy okrzykiem „Slava“.

Dyrektor Banku krajowego Dr. Alfred Zgórski wita zebranych, imieniem Banku krajowego niemniej i jako dawny członek Dyrekcyi Towarzystwa zaliczkowego, z którego łona powołany został na obecne stanowisko, dlatego chce się mowca uważać za wysłannika Związku do tej instytucyi krajowej.

Zdaniem mowcy stowarzyszenia nasze zarobkowe i gospodarcze posiadają dwie wielkie cnoty: głęboką wiarę, iż to czego chcą — mogą i zrobią i miłość tych ubogich warstw ludu naszego, które nie potrafią same sobie pomagać. Gdy przyswoimy sobie jeszcze trzecią cnotę: cierpliwość, doprowadzimy do skutku, co za cel sobie wytknęliśmy, zmniejszymy liczbę bezradnych żebraków.

Patron Związku Poznańskiego ks. Wawrzyniak oświadcza, że nie reprezentuje oficyalnie swego Związku, przybył jeno prywatnie, by przypatrzyć się naszej pracy, badać urządzenia i spożytkować je na korzyść spółek, którym przewodniczy. Kończy życzeniem: „Szczęść Boże waszej uczciwej pracy!“.

Zgromadzeni hucznymi oklaskami dziękują za wszystkie powitania i życzenia, poczem przystąpiono do porządku dziennego.

II. Pp. delegaci przedkładają swe legitymacye, a po obliczeniu i sprawdzeniu takowych okazuje się, że na zgromadzeniu jest obecnych delegatów, reprezentujących 82 stowarzyszeń związkowych, a mianowicie następujące stowarzyszenia reprezentowane są przez następujących delegatów:

1. Biała, Stow. poż. i oszcz. „Wzajemna pom.“ Stępień Józef; 2. Biecz, Tow. wzaj. kredytu Deryng Bronisław; 3. Bircza, Tow. zal. hr. Kazimierz Czarniecki; 4. Bircza, Tow. handl. hr. Kazimierz Czarniecki; 5. Bochnia, Tow. zal. Markiewicz Karol; 6. Bołszowce, Bank zalicz. Limanowski Romuald; 7. Borszczów, Tow. zal. Bojkiewicz Kornel; 8. Bóbrka, Tow. zal. Heinrich Konstanty; 9 Cieszanów, Tow. zal. Gilewicz Michał; 10. Cieszyn, Stow. oszcz. i zal. Filasiewicz Hilary; 11. Czortków, Tow. zal. Kuczyński Franciszek; 12. Dąbrowa, Tow. zal. Zakrzewski Ludwik; 13. Dębica, Tow. wzaj. kredytu Zauderer Henryk; 14. Dobczyce, Stow. poż. i oszcz. „Wzaj. pom.“ Stępień Józef; 15. Dobromil, Tow. zal Steciak Leon; 16. Drohobycz, Tow. zal. Dr. Lechowski Wiktor; 17. Dubiecko, Tow. zal. Darowski Mieczysław; 18. Dukla, Tow. zalicz. Stoiński Zdzisław; 19. Gliniany, Tow. zal. ks. Reszetyłowicz Filemon; 20. Głogów, Pow. Tow. zal. Menerka Rudolf; 21. Gorlice, Tow. zal. Biechoński Wojciech; 22. Gorlice, Tow. dla handlu przem. i gosp. Dr. Szczaniecki Kazimierz; 23. Grybów, Tow. zalicz. Kordecki Józef; 24. Jarosław, Tow. zal. Baczyński Waleryan; 25. Jaryczów nowy, Tow. zal. „Nadzieja“ Merunowicz Teofil; 26. Jasło, Tow. zal. Dr. Adamski Roman; 27. Jaworów, Tow. zal. Konopka Jan; 28. Kałusz, Tow. zal. Dr. Wurst Adolf; 29. Kamionka strum., Pow. Tow. zal. Szawłowski Jan; 30. Kolbuszowa, Tow. zal. „Szczęść Boże“ Bemben Franciszek; 31. Kołomyja, Tow. zal. Żurakowski Michał; 32. Kołomyja, Spółka handlowa roln.-przem. Maślakiewicz Adam; 33. Komarno, Tow. zal. Wąsowski Hipolit; 34. Komarno, Tow. tkaczy Dr. Jakliński Leon; 35. Kraków, Tow. zal. Kotarski Przemysław; 36. Krosno, Tow. zal. Suryn Włodzimierz; 37. Krynica, Stow. pożycz. i oszcz. „Wzaj. pom.“ Głowacki Antoni; 38. Kulików, Kasa zalicz. „Nadzieja“ Schofer Franciszek; 39. Limanowa, Tow. zal. Mars Józef; 40. Limanowa, Tow. ochrony własności ziem. Mars Józef; 41. Lisko, Tow. zal. Barański Robert; 42. Lwów, Bank zalicz. Terenkoczy Władysław; 43. Lwów, Tow. wzaj. kredytu Dr. Krygowski Kazimierz; 44. Lwów, Tow. zal. urzędn. poczt. Łoziński Tadeusz; 45. Lwów, Pow. Tow. zal. Dr. Boroński Lesław; 46. Lwów,

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc sierpień 1894.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów i funduszu rezerwowego (wł. mająt.) z końcem miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Włożono w ciągu miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Wyjęto w ciągu miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Spłacone w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Saldo rachunku Banku krajowego zł. ct.
Bełzie	21861 07	36901 79	597 94	1045 61	36454 12	13550	2750	2900	13400	
Białej Stow. p. i o. Wz. p.	25153 44	70184 01	628 98	1419 42	69393 57	17515	7505	7565	17455	
Birczy	24161 04	26194 46	536	524 97	26205 49	52225	12448	11815	52858	
Bochni	21986 24	32463 29	512 88	1429 49	31546 68	18335 31	6177 80	4085 81	17427 80	
Błaszowcach B. z.	9491 98	15164 14	137 50	1058 48	14243 16	5896	1866	1746	6016	
Borszczowie P. k. z. i oszcz.	3414 50	2432 01	2531 34		4963 35	1500	500		2000	
Brodach T. han. i kr.	16903 52	12903 36	6914 41	7629 13	12188 64	13028 46	44 2 50	5956	11484 96	
Brzostku	1253	100	1045		1145	714	2540	100	3154	
Cieszanowie	20743 34	75363 32	1216 10	3500 04	73079 38	24700	4800	5200	24300	1613 83
Czortkowie	9231 67	25106 62	1679 50	1106 05	25680 07				249 33	947 50
Dąbrowie	92274 99	185735 94	3813 90	8931 56	180618 28	63740 05	23044 20	16813 13	69971 12	
Dębicy T. wz. kr.	36352 81	177386 62	10468	19833 78	168020 84	21640	15770	8960	28450	
Dobczycach St. p. i o. Wz. p.	6911 72	18123 95	73	81 73	18117 22	12380	4250	4000	12530	
Dobromilu	36967 74	39631 12	824	2022 26	38432 86	3800			3800	197 76
Dubiecku	15503 70	51923 62	1382 88	5041	48265 50	12339	8915	6452	14802	
Dukli	14407 08	45056 44	1145	334 31	45867 13	19493 75	2175	800	20868 75	2840 42
Dynowie	8580 36	42266 37	1396	210 02	43452 35	4419 58	150	335	4234 58	
Glinianach	66892 84	82852 92	5499 39	10488 58	77863 73	49496 20	13993 36	9313 40	54176 16	973 82
Głogowie	38372 50	149283 69	5957 13	5682 03	149558 79	15550		750	14800	
Gorlicach	123223 95	364136 11	46421 79	45332 36	365225 54	441087 70	254432 54	261841 78	433678 46	
Grybowie	31313 98	151164 98	5508 50	2666 36	154007 12	10600		700	9900	
Husiatynie	4239	7187 82	4343 69	100	11419 51					
Jaryczowie nowym K. z.	5876 08	727 93	30		757 93	4348	12344 39	11552 39	5140	
Jaśle	77443 57	225557 59	16899 06	25923 86	216532 79	103014 48	23633	18791	107856 48	1424 88
Jaworowie	39350 29	125566 27	2071 25	4134 72	123502 80	48400	33700	36500	45600	2346 32
Kałuszu	26971 87	35862 25	2054 76	1070 80	36846 21	28590	6570	6160	29000	
Kamionce strum.	22428 56	58642 79	1327 18	3326 91	56643 06	30000	21000	15000	36000	1515 70
Kolbuszowie „Szcz. Boże“	24704 49	66883 84	3209 47	2666 29	67427 02	3800		1300	2500	
Komarnie	37711 43	72483 02	4582 44	3752 14	73313 32	13900	4200	4700	13400	
Kossowie Bank chrześc.	2204 39	456 83	64 10	44	476 93	2000			2000	
Krakowie	112477 15	279308 31	34455 02	11532 50	302230 83	129083	36850	41837	124096	
Krynicy St. poż. i oszcz.	16566 94	70640 68	4490	662 95	74467 73	16289	2200	8600	9889	
Limanowej	67730 01	81151 34	13379 67	2673 83	91857 18	31187 46	10079 28	6375 29	34891 45	1651 51
„ T. o. wł. z.	30867 71					51140	9740	10673	50207	
Lisku	30036 13	160659 51	4951 36	2892 62	162718 25	21092 08	4984 46	5329 41	20747 31	1336 97
Lubaczowie T. kr. miej.	33282 39	34415	2158 86	1501 11	35072 75					
Lwowie B. z.	164579 95	464666 71	88200	79572 70	473294 18	510575 02	135605	149990	496190 02	
„ Pow. T. z.	17429 30	49363 31	691 50	2381 80	47673 01	17250			17250	
„ Tow. esk. i zal.	31998 80	8702 82	1067 38	605	9165 20	21116 07	8977 13	6368 61	23724 59	
Makowie st. poż „Wz. p.“	69446 34	138657 85	4349 25	8369 61	134637 49					
Mielcu	17186 81	65113 11	760 98	2583 54	63290 55	8100	800	1400	7500	1541 65
Mikołajowie K. z.	4086 41	802 68	2000		2802 68	11395	3610	4070	10935	
Mościskach	38165 49	88655 48	3787 33	2154 87	90287 94	24810	4620	6570	22860	1662 07
Obertynie Kasa zal. i oszcz.	3838 50	11155 03		10	11145 03	5875		190	5685	
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	61914 05	270613 25	19883 88	7868 60	282628 53					
Pilznie St. oszcz. i poż	11862 28	52302 38	1102	2068 94	51335 44	5822	3648	1723	7747	
Podgórzu St. p. i o. Wz. p.	70431 44	303653	22247 91	12762 57	313138 34					
Przemyślu K. z. rz. i rol.	142270 20	198982 60	13414 44	9819 32	202577 72	35563	22614	22241	35936	
„ St. b. dla k. i p.	43329 72	194351 35	20676 70	18180 72	197027 33	7910	5320	7910	5320	
Radomyślu Stow. o. i p	6747 48	6781 01	212		6993 01	12816 91	1954	2208	12562 91	

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek z końcem miesiąca zł. ct.	Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Spłacono w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Udzielono w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Koszta założ. ruchomości i adm. z końcem miesiąca zł. ct.	Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca zł. ct.	Gotówka z końcem miesiąca zł. ct.
Bełzie		68 55	65905 22	3432 85	1232 50	63704 87	824 49	7070 19	184 19
Białej Stow. p. i o. Wz. p.		232 29	105652 06	4468 91	3962 28	105145 43	1603 25	4031 76	1453 86
Birczy			92329	9247	9688	92770	1842 48	8045 87	566 18
Bochni	2448 94	606 50	67606 62	17087 12	15687 36	66206 86	1336 77	5271 11	1201 42
Błaszowcach B. z.	1694 55	166 86	29190 52	5689 46	5598	29099 06	956 30	1400 32	156 87
Borszczowie P. k. z. i oszcz.	223 98	954 77	6875	331 50	3690	10233 49	366 95	938 57	17 58
Brodach T. han. i kr.	4488 80	812 83	42232 76	7423 21	4758 56	39568 11	3904 25	1191 22	1215 17
Brzostku	50 80		1404	800	4370	4974		14 12	614 68
Cieszanowie	666 02	110 01	104164 41	976 57	150	103337 84	2618 40	13938 93	617 41
Czortkowie	1605 10	4 49	34487 89	3757 68	5308 78	36038 99	295 55	353 52	1030 10
Dąbrowie	7409 86	7260 04	325889 94	18984 05	18522 36	325428 25	5704 36	19538 98	2978 23
Dębicy T. wz. kr.	13145 23	4018 75	244485 34	72021 48	72285	244748 86	3241 13	136 03	1861 61
Dobczycach St. p. i o. Wz. p.			33273 16	1307	1560	33526 16	1431 72	2209 83	391 23
Dobromilu	3207 76	159 94	77022 25	5240 07	4465	76247 18	1366 30	4912 34	240 25
Dubiecku	3415 96	2051	81302 52	9101 28	7574	79775 24	1722 30	1869 12	671 50
Dukli	1824 67	15 03	79455 82	10634 39	13748 01	82569 44	1064 98	1226 80	961 86
Dynowie	1504 73	1519 50	55649 37	3041 58	5085	57692 79		1372 94	225 79
Glinianach	5859 59	550 14	184577 92	24931 16	24057 51	183704 27	3775 96	17370 77	1465 30
Głogowie	4667 81	48 89	190077 10	10554	10916 20	190439 30	2257 58	12000	2751 11
Gorlicach	22962 54	12984 01	869765 12	243677 82	254607 12	880694 42	8022 60	63583 97	5773 51
Grybowie	1249 49		187241 50	2682 28	6780	191339 22	1231 03	496 70	3403 64
Husiatynie	396 21	108 28	11230 93	575 28	5220	15875 65	234 23		53 12
Jaryczowie nowym K. z.	561 94	307 18	9755 75	1528 21	2495 40	10722 94	582 63	1336 94	62
Jaśle	8641 44	50711 87	373816	45260	49806	378362	4122 76	78249 42	1876 85
Jaworowie	5103 41	1835 47	206926 13	20690 86	19809	206044 27	3372 36	8142 13	179 53
Kałuszu		1392 95	82511 71	6564 45	8256	84203 26	2137 04	6766 02	1104 71
Kamionce strum.	1907 69	2707 80	112826 43	3210	6977	116593 08	1433 77	1690 71	1485 26
Kolbuszowie „Szcz. Boże“	3109 95	2554 67	96610 57	9737 68	10165	97037 89	828 45	1966 47	463 32
Komarnie	3896 97	1634 28	115045	5737	6309	115617	2148 59	11285 83	904 58
Kossowie Bank chrześc.	201 14	188 04	3860 02	119	410	4151 02	784 63	134 43	42
Krakowie	13944 06	14319 12	491794 23	134233 50	133850 50	491411 23	8117 12	35672 63	31866 18
Krynicy St. poż. i oszcz.	1266 17		100031 68	8515 18	10181 93	98364 93	1360 12	545 27	1919 52
Limanowej	3810 50	1779 56	176360 72	24630	34849 60	186580 32	2503 95	4927 60	7708 34
„ T. o. wł. z.	2278 69	1853 08	29018 81	6748 26	1847 40	24117 95	1321 69	4733 52	55033 36
Lisku	7247 27	1570 39	210411 09	10768 10	14512 58	214155 57	1810 80	5761 49	1928 46
Lubaczowie T. kr. miej.	3 22		65546 09	3793 67	4920	66672 42	773 32	830 61	82 01
Lwowie B. z.	28341 27	14 82	1074654 31	241619 54	274018 36	1107053 13	15169 67	37017 46	3179 98
„ Pow. T. z.			75370 50	2141 50	340	73569	580 78	7071 91	1130 61
„ Tow. esk. i zal.	3706 92	3885 18	55561 85	8947 01	9697 49	56312 33	2387 58	8085 78	5695
Makowie st. poż „Wz. p.“	8810 98	185 89	176994	9172 72	8485	176306 28	4348 76	31678 68	746 98
Mielcu		3761 77	80418 79	1434 33	1260	80244 46	1260 54	9935 59	1840 18
Mikołajowie K. z.		391 27	14067 31	1108 45	1297	14255 86	367 31	1765 62	1826 57
Mościskach		504 85	132453 52	16097 07	15958	132314 45	3013 45	15962 74	2189 71
Obertynie Kasa zal. i oszcz.	1308 61		20434	2467	2227	20194	1201 83	528 71	52 60
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	10748 80	23086 95	298038	8514	12787	302311	15190 17	58730 91	2146 25
Pilznie St. oszcz. i poż	1924 58	1000 53	69743	5383	6678	71038	1353 32	1410 19	68 32
Podgórzu St. p. i o. Wz. p.	12779 09	273 70	370833 96	50480	59588	379941 96	5354 15		11326 46
Przemyślu K. z. rz. i rol.	13847 07	7176 48	341633	47432	51227	345428	3280	46277 81	6821 66
„ St. b. dla k. i p.	10331 01	12010 76	238016 17	77414 69	77294 87	237896 35	3031 03	18777 48	8313 96
Radomyślu Stow. o. i p	905 74		24735 72	2891 75	3379	25222 97	722 38	373 02	890 77

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc sierpień 1894.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów funduszu rezerwowego (wł. mająt.) z końcem miesiąca zł	ct.	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł.	ct.	Włożono w ciągu miesiąca zł.	ct.	Wyjęto w ciągu miesiąca zł.	ct.	Stan z końcem miesiąca zł.	ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł.	ct.	Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł.	ct.	Spłacone w ciągu miesiąca zł.	ct.	Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Saldo rachunku Banku krajowego zł.	ct
Radymnie K. z.	6539	12	10302	12	104	19	62	34	10343	97	10150	.	1700	.	2300		9550		.	.
Radziechowie	62453	16	139931	18	5157	43	5854	85	139233	76	46500	.	12000		12000		46500	.	2727	63
Rohatynie	27306	93	80981	40	2537	40	5342	30	78176	50	.		.		.	.	.	.	.	.
Rozdole	4350	55	3459	04	50		134	42	3374	62	8770	.	.		25	.	8745		.	.
Rudkach	20941	53	46435	76	2540	71	1678	38	47298	09	16200	.	600	.	300		16500		369	23
Sądowej Wiszni K. z.	12611	43	8198	42	450	16	200		8448	58	22180	.	7750		7920	.	22010	.	.	.
Sędziszowie T. wz. kr.	36993	79	75242	61	5868	39	3092	02	78018	98	42211		14170	.	16751		39630	.	.	.
Sieniawie	25130	64	37107	65	847	.	1261	70	36692	95	1500		.	.		.	1500		.	.
Sokalu	34800	58	110254	56	4774	50	4971	67	110057	39	27250	.	6000		7000		26250	.	3825	60
Skałacie T. z. i kr.	28000	63	17778	98	1225		.	55	18043	43	34560	86	8260		5469	86	37351	.	.	
Stanisławowie B. z.	51172	73	85703	96	8506	56	7455	65	86754	87	90759	25	30087	83	35718	25	85128	83	13323	57
„ T. wz. kr. m.	53738	18	127272	91	12068	03	12265	12	127075	82	34429	.	10000	.	11846	.	32583	.	.	
Strusowie K. oszcz. i poż	4972	57	14297	55	813		970	06	14140	49	.		.		.	.	.	.	.	.
Stryju	39334	86	87879	98	1466	38	2254	24	87092	12	6000	.	9000	.	.	.	15000	.	3897	57
Szczercu K. z.	6409	95	7930	23	37	73	162	82	7805	14	6980		2020		2264		6736	.		
Tłumaczu St. kr.	18606	08	70127	22	1954		2219	27	69861	95	18690	.	2000		3660	.	17030		230	46
Turce	4678	.	26995	76	2807	25	105		29698	01	3336	.	2196	.	1706		3826	.	.	.
Tyśmienicy K. z.	10719	24	29464	13	3992	56	1037	52	32419	17	2900	.			500	.	2400	.	.	
Zakliczynie Tow. wzaj. kr.	6550	18	22123	16	417	91	847	45	21693	62	16230	.	3022	.	3042	.	16210		.	.
Zbarażu	35644	72	40335	19	1480	.	1545	94	40269	25	20900	.	.		1100		19800	.	1787	24
Złoczowie	87365	33	188103	56	7868	67	8364	02	187608	21	.	.			.	.	.	.	.	.
„ K. z.	15960	07	42539	92	3657	38	5800	84	40396	46	12400	.	9150	.	6350	.	15200			
Żółkwi Tow. zal.	40367	90	53288	77	1114		2019	13	52383	64	43850		2000	.	2200		43650		779	33
Żydaczowie P. kas. z. i osz.	2306	.	25981	94	2601		624		27958	94	4926	56	.		.	.	4926	56	.	

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek z końcem miesiąca zł.	ct.	Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca zł.	ct.	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł.	ct.	Spłacono w ciągu miesiąca zł.	ct.	Udzielono w ciągu miesiąca zł.	ct	Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Koszta założ., ruchomości i adm. z końcem miesiąca zł.	ct	Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca zł.	ct.	Gotówka z końcem miesiąca zł.	ct.
Radymnie K. z.	860	32	110	20	25246	02	4130	97	3790		25055	05	832	07	34	11	1482	38
Radziechowie	5575	93	4669	47	245983	58	13944	90	14200	77	246239	45	2887	30	11240	86	792	34
Rohatynie	.	.	3196	29	86645	54	1120	39	900	.	86425	15	1564	69	5070	84	347	48
Rozdole	156	39	269	45	13614	68	212	87	230	.	13631	81	52	46	3058	65	153	09
Rudkach	1097	73	398	65	78851	27	4671	49	4075		78254	78	2057	35	3863	39	2429	71
Sądowej Wiszni K. z.	1735	19	11	75	41207	28	2843	34	3794		42157	94	1274	17	564	29	820	55
Sędziszowie T. wz. kr.	984	99	3093	24	147722	03	19200	60	17434	50	145955	93	1885	48	6336	37	4543	22
Sieniawie	2235	68	2917	37	60480	36	3618	68	2250	.	59111	68	1154	50	5315	82	2894	74
Sokalu	1935	88	671	60	139065	87	10163	79	10725		139627	08	2116	29	33222	16	2575	52
Skałacie T. z. i kr.	3067	83	478	34	75599	21	7115	26	10168	68	78652	63	150	.	7332	72	805	88
Stanisławowie B. z.	4226	96	3000		229055	86	45860	51	46283	02	229478	37	5179	23	6441	53	2507	83
„ T. wz. kr. m.	7255	20	386	12	212381	94	58626	.	61183	.	214938	94	3204	87	446	84	2447	67
Strusowie K. oszcz. i poż	1802	97	568	25	19274	50	925	56	1475		19823	94	580	55	742	23	337	56
Stryju	3862	03	7329	05	123092	07	11291	01	18542	67	135343	73	3044	09	14373	13	3754	68
Szczercu K. z.	435	10	51	42	20918	43	1081	29	683		20520	14	381	19	261	31	274	96
Tłumaczu St. kr.	2829	57	.	.	101525	58	19145	27	18298	47	100678	78	1491	22	4587	35	1800	71
Turce	1085	26	.		33861	03	2527		5116	.	36450	03	1437	08	1		1399	16
Tyśmienicy K. z.	2141	74	567	93	40363	52	2368		4152		42147	52	847	46	4200	39	1052	71
Zakliczynie Tow. wzaj. kr.	1098	25	197	60	42877	86	4679	73	6248	13	44446	26	981	54	287	32	34	53
Zbarażu	2574	14	4263	79	100211	52	1949	57	755		99016	95	1786	69	2751	56	783	94
Złoczowie	8516	50	3846	16	263099	49	9414	40	8491	.	262176	09	3294	73	21444	69	420	69
„ K. z.	1241	70	131	31	66704	64	7361	29	8485	.	67828	35	2486	17	318	74	2296	28
Żółkwi Tow. zal.	.	.	588	38	123107	71	7500	57	6454	.	122061	14	3040	34	11789	31	878	46
Żydaczowie P. kas. z. i osz.	1502	23	349		32909	95	1245	30	3850		35514	65	897	51	.		630	57

I. Związkowa drukarnia Todschindler Albin; 47. Łańcut, Kasa zalicz. i oszcz. Żardecki Bolesław; 48. Łańcut, Tow. produkcyjne i handl. Anczyc Stanisław; 49. Mielec, Tow. zal. Dr Dulęba Bronisław; 50. Mościska, Tow. zal. Bandrowski Alfred; 51. Nadwórna, Kasa zal. Laszcz Edmund; 52. Nowy Sącz, Kasa zal. Wyszyński Wiktor; 53. Pilzno, Stow. oszczędn. i poż. Jurczyński Jan; 54. Podgórze, Stow. oszcz. i poż. „Wzaj. pom.“ Stępień Józef; 55. Podhajce, Tow. zal. Terenkoczy Władysław; 56. Przemyśl, Kasa zal. rzem. i rol Jarolin Józef i 9 członków Zarządu; 57. Radłów, Tow. zal. Maziarski Wiktor; 58. Rohatyn, Tow. zal. Kowalewski Izydor; 59. Rudki, Tow. zal. Rayski Albin; 60. Rzeszów, I Związkowa drukarnia Dr. Reich; 61. Sądowa wisznia, Kasa zalicz. „Nadzieja“ Paszkowski Ludwik, 62. Sędziszów, Tow. wzaj. kredytu Dr. Sędzielowski Franciszek; 63 Skałat, Tow. zal Dr. Ehrlich Arnold; 64. Sokal, Tow. zal. Doning Adolf; 65. Sokołów, Kasa zal. Chodziński Bolesław; 66. Stanisławów, Bank zal. Klimuntowski Jan; 67. Stanisławów, Tow. wzaj. kredytu mieszczan Merunowicz Jakób; 68. Stanisławów, Pow. Tow. handl. Horoszkiewicz Stanisław; 69. Strusów, Kasa oszcz. i poż. Łobos Józef; 70. Stryj, Tow zal. Mierczuk Jan, 71. Szczerzec, Tow. kasy zal Malicki Cyryl; 72. Tarnów, Tow. zal. Tusiarski Tomasz; 73. Tłumacz, Tow. kred. „Oszczędność“ Fuchs Adolf i Bartoszewski Michał; 74. Turka, Pow. Tow. zal. Pędracki Artur; 75. Tyśmienica, Kasa zal. „Wiara“ Piranowski Jan; 76. Tyśmienica, Tow. kuśnierzy i białoskórników Piranowski Jan; 77. Wilamowice, Tow. tkaczy Czauderna Julian; 78. Zbaraż, Tow. zal. Prytyka Władysław; 79. Złoczów, Tow. zalicz. Dr. Uranowicz Zygmunt, 80. Złoczów, Kasa zalicz. Dębicki Franc. Ksawery; 81. Żółkiew, Tow. zalicz. Rozwadowski Eugeniusz i Dadler Adolf; 82. Żydaczów, Pow. kasa zal. i oszcz. Szczurek Jan.

III. Zgromadzenie konstytuuje się wybierając przez aklamacyą na wniosek p. Biechońskiego: przewodniczącym p. Dra Adolfa Wursta, a prezesami honorowymi ks. patrona Wawrzyniaka i delegata czeskiego p. Topinkę, wreszcie zastępcą przewodniczącego p. Bolesława Żardeckiego.

Przewodniczący dziękuje za wybór i powołuje na sekretarzy pp. Juliana Czaudernę i Jana Szczurka.

IV. Na wniosek Dra Lechowskiego zwalnia zgromadzenie sekretarza p. Narcyza Ulmera od czytania sprawozdania Wydziału z czynności za czas od 10. grudnia 1893, do 28. września 1894 i odsyła to sprawozdanie do wybrać się mającej komisyi, gdyż sprawozdanie zostało drukiem ogłoszone i wcześnie delegatom rozdane.

Tu wnosi p. Merunowicz, aby już teraz wybrać wszystkie komisye.

P. Dr. Ehrlich przychyla się częściowo do tego wniosku, proponując, aby komisya dla sprawozdania Wydziału o organizacyi kredytu włościańskiego i dla wniosków stowarzyszeń i delegatów (punkt VII. i VIII. porządku dziennego) wybrać dopiero po przeprowadzeniu dyskusyi.

P. przewodniczący poddaje naprzód pod głosowanie wniosek p. Dr. Ehrlicha i konstatuje, że nie uzyskał większości.

Następnie poddany pod głosowanie wniosek p. Merunowicza uzyskał większość głosów.

P. Dr. Ehrlich wnosi, by komisye dla sprawozdań Wydziału z czynności i lustracyi oraz dla sprawozdania komisyi kontrolującej dla rachunków składały się z 5 członków, zaś dla innych na porządku dziennym będących spraw z 7 członków.

Przyjęto.

Przed przystąpieniem do wyboru komisyi dla sprawozdania Wydziału z czynności stawia p. Biechoński imieniem Wydziału wniosek:

„Walne zgromadzenie poleca Wydziałowi, aby „sporządził i stale utrzymywał wykaz wszystkich stałych pracowników stowarzyszeń związkowych, które „też winny podać do wiadomości Wydziału obecnych „funkcyonaryuszy, a w przyszłości zawiadamiać Wydział o każdej zmianie osób dotyczących.

„Walne zgromadzenie wyraża życzenie, ażeby „zarządy stowarzyszeń zasięgały co do osoby kandydata przed zamianowaniem stałego pracownika, informacyi od Wydziału Związku, tudzież by wyboru „dokonywały z uwzględnieniem opinii Wydziału „Związku“.

A motywując ten wniosek potrzebą zaprowadzenia lepszej kontroli nad charakterem funkcyonaryuszy, w których ręku spoczywa los stowarzyszeń, prosi by wniosek ten odesłany był do komisyi tak zwanej „wydziałowej“. Przyjęto.

P. przewodniczący oznajmia, że dla ułatwienia wyboru osób do komisyi wejść mających odracza ten wybór do ukończenia wszystkich sprawozdań.

V. Na wniosek p. Terenkoczy'ego zwalnia zgromadzenie p. lustratora Bielańskiego, od czytania sprawozdania o dokonanych w ciągu roku 1894 lustracyach i wnosi odesłanie sprawozdania do osobnej komisyi. Przyjęto.

VI. P. Wyszyński imieniem wybranej na zeszłorocznem Walnem zgromadzeniu komisyi rachunkowej odczytuje zamknięcie rachunków biura związkowego za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1893, według którego rzeczywista zwyżka dochodów wynosi . . . . 7.710 zł. — ct.
zaś rzeczywiste przekroczenie preliminarza w rubryce wydatków wynosi . . . 3.946 zł. — ct.
tak że rezultat korzystniejszy jest od preliminarza o . . . . 2 323 zł. 79 ct.

Zarazem wyjaśnia p. sprawozdawca wszelkie przekroczenia preliminarza, a to celem uniknięcia powtórnej dyskusyi nad tym samym przedmiotem i wnosi imieniem komisyi:

„Walne zgromadzenie udziela Wydziałowi absolutoryum z gospodarki finansowej i rachunków za „czas od 1. stycznia do 31 grudnia 1893 roku“.

Uchwalono bez dyskusyi.

Natomiast preliminarz budżetu na rok 1895 bez odczytywania takowego, odesłano do komisyi „budżetowej“.

VII. P. Merunowicz Teofil jako sprawozdawca Wydziału referuje obszernie sprawę organizacyi kredytu włościańskiego, która to sprawa poruczoną była zeszłoroczną uchwałą Wydziałowi do wyczerpującego sprawozdania, a wreszcie stawia szereg wniosków:

a) „Walne zgromadzenie Związku stowarzyszeń „zarobkowych i gospodarczych stwierdza ponownie, „iż zaspokajanie drobnych potrzeb kredytowych włościańskich w kwotach poniżej 50 zł. może być z dobrym skutkiem załatwiane tylko przez instytucye „miejscowe, mianowicie przez gminne kasy pożyczkowe, o ile są dobrze administrowane, albo przez „spółki pożyczkowe systemu Reiffeisena, gdzie są „ludzie uzdolnieni do należytego prowadzenia ich „zarządu, albo wreszcie przez delegatów lub filie towarzystw zaliczkowych.

b) „Jako granice kredytu osobistego dla rolników-włościan chociażby z podkładem zabezpieczenia hipotecznego uznaje się pożyczki do wysokości „200 zł. i z terminem umorzenia w każdym razie „nie dłuższym jak do lat pięciu. Związek uznaje, iż „ten rodzaj kredytu włościańskiego odpowiada zakresowi interesów stowarzyszeń kredytowych, opartych „na zasadzie przepisów ustawy z d. 9. kwietnia 1873 „Nr. 70. d. p. p.

c) „Związek oświadcza ponownie, że długoterminowe pożyczki hipoteczne powinny być uczynione „dla włościan możliwymi już od granicy 200 zł i bez „innego ściśnienia hipotecznej zdolności gospodarstw „włościańskich, jak tylko do tej granicy, ażeby pożyczka mieściła się w pierwszej połowie wartości „szacunkowej.

d) „Ponieważ Bank krajowy może i powinien „zaspokoić potrzeby kredytu hipotecznego dla małej „własności ziemskiej, ponieważ założenie odrębnej instytucyi finansowej dla kredytu włościańskiego natrafiłoby na znaczne trudności i pozbawiłoby włościan cennych korzyści, jakie Bank krajowy swoim „dłużnikom hipotecznym zapewnia, Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych uważa to za „słuszne, ażeby Bank krajowy bez żadnych ograniczeń tak samo był przystępnym do zaspokojenia potrzeb kredytowych właścicieli gospodarstw włościańskich jak i dla właścicieli realności miejskich i dóbr „tabularnych.

„W szczególności uznaje się za pożądane, oprócz „obniżenia minimalnej kwoty pożyczkowej do 200 zł. „i zniesienia przepisów wykluczających gospodarstwa „poniżej 1.000 zł. wartości szacunkowej od kredytu „hipotecznego w Banku krajowym, także szybsze załatwiania podań i wypłat i pomnożenie ilości zastępstw prowincyonalnych tegoż zakładu“.

W toku dyskusyi nad tymi wnioskami zabiera głos p. Dr. Lechowski występując przeciw odróżnianiu kredytu włościańskiego jako takiego od innych, a jeśli ma być mowa o kredycie hipotecznym dla włościan, mowca jest za ustanowieniem minimum posiadłości włościańskich, któreby mogły wytrzymać obciążenie hipoteczne. Jako minimum uważa 6 morgów pierwszej klasy, przy gruntach pośledniejszych ilość morgów musiałaby być większa. W ogóle mowca jest za potanieniem kredytu włościańskiego i w tym duchu stawia wnioski:

e) „Celem potanienia i rozszerzenia kredytu „włościańskiego uważa zgromadzenie za konieczne:

1. „uwolnienie od należytości stemplowych skryptów dłużnych na pożyczki do wysokości 25 zł., „zaciągane w stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych przez członków;

2. „uwolnienie od przymusu legalizacyjnego przy „pożyczkach hipotecznych przez członków w towa-

„rzystwach zaciąganych i ustanowianie bardzo zniżo„nych należytości intabulacyjnych przy pożyczkach „do 300 zł.

„W tym celu poleca się Wydziałowi Związku, „aby wniósł bezwłocznie odpowiednią petycyę do Rady „państwa i udał się o poparcie tej petycyi do związku „austryackich i czeskich stowarzyszeń".

f) „Celem dalszej decentralizacyi kredytu po„leca się stowarzyszeniom zaliczkowym systemu „Schultzego, aby we wsiach i miasteczkach swego „okręgu tworzyły agencye na systemie Reiffeisena „oparte, które jako agencye byłyby członkami Towa„rzystwa, przyjmowały zaś u siebie członków na „podstawie Reiffeisenowskiej, a ci członkowie nie po„trzebowaliby być równocześnie członkami central„nego Towarzystwa. Wydziałowi Związku zaś poleca „się, aby dla tak utworzyć się mających agencyj wy„pracował wzorowe statuta i regulaminy".

g) „Wydział Związku uda się do Dyrekcyi ewen„tualnie Rady nadzorczej Banku krajowego z prośbą, „by powiększyła siły robocze oddziału hipotecznego „o tyle, aby prośby o pożyczki włościańskie mogły „być szybko załatwiane, lub aby co do formalności „prawnych w hipotekach polegała na opinii syndy„ków towarzystw (zastępstw), przez co sprawy mo„głyby o wiele rychlej być załatwiane".

h) „Poleca się Wydziałowi Związku, aby wniósł „podanie do odpowiedniego Ministerstwa, ewentual„nie postarał się o interpelacyę w Radzie państwa „w tym celu, aby sprawa Banku związkowego — do„datnio czy ujemnie — ale raz wreszcie załatwioną „została".

Do pierwszego wniosku *(c)* zabiera głos p. Ulmer zaznaczając, że byłoby to już wielkiem potanieniem kredytu drobiazgowego, gdyby ustawa z dnia 11. czerwca 1894, zawierająca ulgi fiskalne dla stowarzyszeń systemu Reiffeisenowskiego, mogła mieć zastósowanie do stowarzyszeń opartych na ustawie z d. 9. kwietnia 1873 Nr. 70. d. p. p., które dla braku warunków przewidzianych w §. 1. ustawy z d. 1. czerwca 1889 Nr. 91. d. p. p. nie mogą z tych ulg korzystać. Należałoby tedy robić starania we wskazanym kierunku.

P. Dr. Ehrlich mniema wbrew zapatrywaniu Wydziału (wniosek *b*), że stowarzyszenia mogą udzielać pożyczki hipoteczne w wyższej kwocie, zastępując w tem niejako Bank krajowy i wnosi:

i) „Walne zgromadzenie uznaje, że stowarzysze„nia kredytowe powołane są przedewszystkiem do „udzielenia hipotecznego kredytu włościańskiego od „sumy 200 zł. do 500 zł. i w tym celu poleca Wy„działowi, aby wyjednał z Banku krajowego i gal. „Kasy oszczędności odpowiedne kredyta dla stowa„rzyszeń".

Na wniosek p. Heinricha zamknięto dyskusyę.

Zabiera głos p. Pędracki dla sprostowania mylnych twierdzeń p. Dra Lechowskiego, jakoby po tanieniu kredytu stała na przeszkodzie wysoka ta ryfa notaryalna. O ile informacye mowcy sięgają, a może być pewnym że wszędzie jest ta sama praktyka, notaryusze spisując skrypta dłużne dla stowarzyszeń nie trzymają się ściśle taksy, lecz dają daleko idące opusty. Inne są przyczyny, że kredyt dla włościan stał się drogi: wysokie opłaty stemplowe, odległość od siedziby stowarzyszenia, brak znajomości czytania i pisania a zatem potrzeba używania świadków żądających wynagrodzenia, wreszcie honorowana zazwyczaj poręka — to są główne powody, dla których kredyt włościański drożeje.

Gdy w tej sprawie nikt głosu więcej nie zabiera, poddaje p. przewodniczący pod głosowanie wniosek p. Heinricha, aby wszystkie wnioski *(a—i)* odesłać do wybrać się mającej komisyi dla wniosków.

Przyjęto.

Teraz zarządza p. przewodniczący wybór poszczególnych komisyi.

Na wniosek p. Dra Lechowskiego wybrani zostali przez aklamacyę:

a. do komisyi „wydziałowej": pp. Kotarski Przemysław, Dr. Krygowski Kazimierz, Menerka Rudolf, Stępień Józef, Żardecki Bolesław.

b) do komisyi „budżetowej": pp. Pędracki Artur, Horoszkiewicz Stanisław, Kowalewski Izydor, Klimuntowski Jan, Maziarski Wiktor i członkowie stałej komisyi kontrolującej dla rachunków pp. hr Czarniecki Kazimierz, Kuczyński Franciszek, Wyszyński Wiktor.

c) do komisyi „dla wniosków" pp. Baczyński Waleryan, Darowski Mieczysław, Markiewicz Karol, Rozwadowski Eugeniusz, Dr. Szczaniecki Kazimierz, Steciak Leon, Zakrzewski Ludwik.

d) do komisyi „lustracyjnej": pp. Dr. Sędzielowski Franciszek, Dr. Uranowicz Zygmunt, Osiński Michał, Fuchs Adolf, Limanowski Romuald.

VIII P. Dr. Lechowski wnosi:

k) „Walne zgromadzenie poleca Wydziałowi „Związku, aby za pośrednictwem posła p. Szczepa„nowskiego wniósł do Rady państwa i do Sejmu pe„tycyę, by spowodować uchwałę, że depozyta sądowe „przyjmuje Bank krajowy w ten sam sposób, jak to „Bank austro-węgierski robić ma prawo".

l) „Poleca się Wydziałowi Związku, aby ze„chciał rozważyć, czy nie byłoby praktycznem, roz„szerzyć zakres działania stowarzyszeń w ten sposób,

„by one prócz udzielania pożyczek służyły swym „członkom:

„zakupnem i sprzedażą za gotowiznę bez ża„dnych kosztów papierów publicznych;

„pośredniczeniem w sprawach budowlanych, „administracyą realności, kupnem i sprzedażą tako„wych;

„ubezpieczaniem, o ile nie będą ustawą pań„stwową objęte, w szczególności ubezpieczaniem człon„ków na życie;

„prowadzeniem na rachunek członków ich pro„cesów przed Sądem i układaniem się w upadłościach;

„reklamowaniem spraw podatkowych;

„sprawdzaniem lub składaniem rachunkowości „interesów członków;

„pośrednictwem w nabywaniu lepszych pro„duktów od znanych a do Związku należących pro„ducentów".

Na wniosek p. Heinricha odesłano oba powyższe wnioski do komisyi dla wniosków.

P. Ulmer odczytuje zgłoszone do Wydziału Związku wnioski i petycye:

m) Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcucie:

„W powiecie łańcuckim dla nader ważnych ga„łęzi przemysłu założył kraj dwie szkoły, a to w gmi„nie Rakszawa szkołę sukienniczą, zaś w Łańcucie „dla nauki tkactwa.

„Zwyczajem u nas przyjętym w kraju istnieć „muszą spółki, które dostarczają szkołom surowego „materyału, a w zamian otrzymują gotowe wyroby.

„Ażeby umożliwić istnienie szkół w powiecie, „dalej w celu podniesienia przemysłu tkackiego i su„kienniczego nietylko w powiecie, lecz także i w kraju „założone zostało stowarzyszenie pod firmą: „Towa„rzystwo produkcyjne i handlowe" z siedzibą w Łań„cucie. Zadaniem tego Towarzystwa jest właśnie do„starczanie szkołom przędzy lnianej i wełnianej w za„mian za gotowe wyroby.

„Do prowadzenia działu tkackiego zupełnie wy„starczałby skromny kapitał, jakim stowarzyszenie „w początkach rozporządzało, jednakowoż jak oka„zało nabyte doświadczenie, dział sukienniczy wy„maga znacznego kapitału. Potrzebna przędza lniana „do wyrobu płócien sprowadza się z przędzalni za„granicznych, w ogóle przędzę lnianą w dowolnej „jakości otrzymać można po cenach targowych, na„tomiast specyalne przędzalnie na wełnę nie istnieją, „gdyż każda fabryka przędzie wełnę dla własnych „potrzeb.

„Dla braku odpowiedniego źródła do nabycia go„towej przędzy wełnianej, Towarzystwo zostało zmu„szone do założenia własnej parowej mechanicznej „przędzalni, z czem połączony jest zakład apretury „sukien.

„Dwa te główne działy wymagały i wymagają „znacznego kapitału nie tylko do stworzenia zakładu, „o którym wspominamy, lecz również i do obrotu to „jest do zakupna surowej wełny. Towarzystwo swoim „skromnym kapitałem i kredytem uzyskanym wpro„wadziło cały interes w życie, a pierwsze zamknięcie „rachunków wykazuje najdowodniej, że interes jest „żywotny i rentować się musi. Produkcya może być „znaczną, a odbyt na wyroby jest nadzwyczajny, tak „że stowarzyszenie nie jest w możności wydołać za„mówieniom, w szczególności w dziale towarów weł„nianych.

„Stosunkowo do potrzeb mały kapitał zakłado„wy, dalej żywotność interesu tak w dziale tkackim „jak i sukienniczym skłania Zarząd Towarzystwa do „przedstawienia całego stanu rzeczy Szanownemu „Zgromadzeniu delegatów Związku z prośbą, aby po „ścisłej rozwadze i zbadaniu całego interesu, zechciały „Towarzystwa zaliczkowe zasilić kapitał zakładowy „naszego Towarzystwa przez subskrypcyę udziałów. „Oświadczamy zarazem, że jesteśmy gotowi przepro„wadzić każdą żądaną zmianę statutu w tym kie„runku, iżby Towarzystwom zaliczkowym zapewnić „zupełny wpływ nie tylko za tok interesów, lecz ró„wnież i na wybór Zarządu".

n) Powiatowego Towarzystwa zaliczkowego w Głogowie:

„Stowarzyszenia zaliczkowe stać się mogą je„dnym z pierwszorzędnych czynników dla podniesie„nia przemysłu krajowego, zakładania fabryk, two„rzenia nowych stowarzyszeń zaliczkowych, jeśliby „każde z istniejących już stowarzyszeń przyjęło na „się moralny obowiązek przyjść w pomoc nowo powsta„jącym instytucyom kapitałem procentującym się jak „zwykła wkładka, w wysokości 10 zł. do 200 zł.

„Potrzebę, bezpieczeństwo i wysokość lokacyi „przedstawi pojedynczym Towarzystwom Wydział „Związku, który na miejscu przez swego delegata „zbada, czy powstająca instytucya ma racyę bytu, „czy osobom zakładającym stowarzyszenie można „zaufać.

„Również nadmieniamy, że lokacya, jeśli jest „pewną, dającemu Towarzystwu nie przynosi uszczer„bku, zaś suma lokacyi pomoże nowo powstającemu „Towarzystwu.

„Dla tego wnosimy:

„Walne zgromadzenie raczy uchwalić:

„Towarzystwa do Związku stowarzyszeń zarob„kowych i gospodarczych należące, przyjmują na sie„bie moralne zobowiązanie, by nowo powstającym „w kraju związkowym stowarzyszeniom przychodzić

„w pomoc wkładkami oprocentowanymi w wysokości „od 10 zł. do 200 zł., a to na podstawie wskazówek „Wydziału Związku“.

Na wniosek p. Ulmera odesłano oba wnioski do komisyi dla wniosków.

P. Heinrich przypomina, że Towarzystwo zaliczkowe w Gorlicach, obchodzić będzie w roku przyszłym 25. rocznicę swego istnienia i przy tej sposobności podnosi zasługi p. Wojciecha Biechońskiego nietylko jako założyciela i kierownika tej instytucyi, ale i jako wytrwałego i najczynniejszego członka Związku. Wnosi tedy:

o) Walne zgromadzenie delegatów uchwala:

„przyjąć udział w obchodzie 25. rocznicy istnie„nia Towarzystwa zaliczkowego w Gorlicach;

„równocześnie wybiera się komisyę, złożoną „z członków pp. Bandrowskiego, Horoszkie„wicza i Mierczuka, i poleca się komisyi by ob„myśliła, w jaki sposób najgodniej należałoby uczcić „zasługi p. Wojciecha Biechońskiego;

„wybrana komisya ma złożyć sprawozdanie „i odpowiedne wnioski na jutrzejszem posiedzeniu“.

Zgromadzeni hucznymi oklaskami przyjmują wniosek.

P. Mazurkiewicz wnosi pisemnie umotywowaną prośbę o datek dla bursy w Bochni.

Na wniosek p. Ulmera odesłano petycyę bez odczytywania takowej dla braku czasu do komisyi dla wniosków.

Wreszcie odczytuje p. przewodniczący nadeszły telegram powitalny od Dyrekcyi Towarzystwa zaliczkowego w Skałacie. „Obradom jubileuszowego zjazdu związkowych stowarzyszeń serdeczne „Szczęść Boże“, a zawiadomiwszy wybranych do komisyi delegatów, że posiedzenia komisyjne odbywać się będą w biurze Związku o godz. 4. po południu, zamyka posiedzenie o godzinie $1^1/_2$ po południu.

Zakończono i podpisano.

Przewodniczący: *Dr. Adolf Wurst.*

Sekretarze: *Julian Czauderna.* *Jan Szczurek.*

Ruch stowarzyszeń.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu wrześniu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Zmiany w Dyrekcyi:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Tarnopolu ogłasza, że wpisano w rejestrze dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie „Kasa oszczędności i pożyczek w Strussowie, spółka zarejestrowana z ograniczoną poręką“, że na ogólnem zgromadzeniu stowarzyszenia dnia 23. kwietnia 1894 odbytem na miejsce zmarłego Włodzimierza Jurjewicza na członka Dyrekcyi wybrany został ks. Teodor Cegielski gr. kat. proboszcz w Strussowie.

(Uchwała z dnia 5. maja 1894 l. 6.600).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Brzeżanach uwiadamia, że wskutek uchwały z dnia 21. kwietnia 1894 l. 2.220 wpisano dnia 28. kwietnia 1894 w rejestrze handlowym dla firm gospodarczych i zarobkowych przy firmie: „Spółka pożyczkowa w Przemyślanach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ że na walnem zgromadzeniu członków tego Towarzystwa w dniu 20. marca 1894 odbytem, wybrani zostali: 1. Jan Zieliński zastępcą dyrektora, 2. Jan Mądrzak syn Józefa zastępcą dyrektora, 3. Stefan Bodak zastępcą kasyera, 4. Jan Jaroszewski zastępcą kontrolora i 5. Jan Wojtanowski zastępcą sekretarza.

(Uchwała z dnia 5. maja 1894 l. 2.668).

Sanocki c. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń wpisał przy firmie: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Lisku, stowarzyszenie zarejestrowane z potrójną odpowiedzialnością ograniczoną“ że na Walnem zgromadzeniu członków Towarzystwa, odbytem w Lisku dnia 13. lutego 1894 zostali wybrani członkami zarządu na przeciąg trzech lat od 1. stycznia 1894 do końca grudnia 1896 Izrael Lander, Antschel Lander właściciele realności i przemysłowcy, tudzież Abraham Dym junior przemysłowiec, wszyscy w Lisku zamieszkali.

(Uchwała z dnia 8. maja 1894 l. 2.706).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle poleca wpisanie do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Towarzystwa zaliczkowego w Dukli, stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką“, że w miejsce dotychczasowych członków Dyrekcyi, pp. Franciszka Lewińskiego i Edwarda Zielińskiego wybrani zostali: dyrektorem p. Zdzisław Stoiński, dzierżawca dóbr z Wietrzna, zastępcą dyrektora p. Mechel Herzig właściciel realności i hurtowny handlarz win w Dukli, którzy pod wyciśniętym stampilią napisem „Towarzystwo zaliczkowe w Dukli, stowarzyszenie zarejestrowane z poręką ograniczoną“ podpisywać się będą własnoręcznie Z. Stoiński i M. Herzig.

(Uchwała z dnia 12. maja 1894 l. 2.729).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Brzeżanach uwiadamia, że wskutek uchwały z dnia 28. kwietnia 1894 l. 2.538 wpisano dnia 4. maja 1894 w rejestrze handlowym dla firm spółek zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Kasa handlowa i przemysłowa w Przemyślanach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ że na zwyczajnem Walnem zgro-

madzeniu tegoż stowarzyszenia na dniu 28. marca 1894 w Przemyślanach odbytem, wybrani zostali zastępcami członków Dyrekcyi Towarzystwa: 1. Israel Mehlmann zastępcą pierwszego dyrektora, 2. Ozyasz Kahane, zastępcą drugiego dyrektora, 3. Izrael Josef Schatz zastępcą kasyera, 4. Rachmiel Lifschütz zastępcą kontrolora i 5. Josef Busker zastępcą sekretarza.

(Uchwała z dnia 12. maja 1894 l. 2.867).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Brzeżanach uwiadamia, że wskutek uchwały z dnia 12. maja 1894 l. 2.785 wpisano dnia 15. maja 1894 w rejestrze handlowym dla firm zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Towarzystwo zaliczkowe w Przemyślanach, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“, że na Walnem zgromadzeniu członków Towarzystwa w dniu 21. marca 1894 odbytem, wybrano na dalsze trzy lata ponownie członkami Dyrekcyi Towarzystwa: 1. Antoniego Harasiewicza dyrektorem, 2. Jana Rudnickiego kasyerem, 3. Józefa Grossmana kontrolorem, 4. Aleksandra Wybranowskiego zastępcą dyrektora, 5. Józefa Szczetyńskiego zastępcą kasyera, 6. Stanisława Gawła zastępcą kontrolora.

(Uchwała z dnia 19. maja 1894 l. 3.012).

Ze strony c. k. Sądu obwodowego jako handlowego w Stanisławowie ogłasza się niniejszem, że równocześnie polecamy prowadzącemu rejestra stowarzyszeń wpisanie przy firmie: „Zakład bankowy i komisyjny w Stanisławowie“, że na Walnem zgromadzeniu dnia 24. stycznia 1894 w Stanisławowie odbytem dr. Henryk Blaustein kandydat adw., Feibisch Katz kupiec i Hersch Weingarten kupiec, wszyscy w Stanisławowie zamieszkali członkami Dyrekcyi zostali, tudzież, że w myśl zmienionego na temże Walnem zgromadzeniu §. 29. statutu Dyrekcya tegoż stowarzyszenia z czteru członków składać się będzie.

(Uchwała z dnia 23. maja 1894 l. 9.986).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Złoczowie ogłasza, iż w swym rejestrze spółek zarobkowych i gospodarczych wpisał przy firmie: „Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach na Gliniański powiat sądowy, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“, iż wybrano ks. Filemona Reszytołowicza na dyrektora, Jędrzeja Bałtarowicza na kasyera, Stanisława Burligę na kontrolora, Jana Bałtarowicza na zastępcę kasyera, Józefa Wolfa na zastępcę kontrolora na trzechletnią kadencyę z dniem 19. kwietnia 1894 rozpocząć się mającą.

(Uchwała z dnia 26. maja 1894 l. 4.188).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Brzeżanach uwiadamia, że wskutek uchwały z dnia 19. maja 1894 l. 2 968 wpisano dnia 27. maja 1894 w rejestrze handlowym dla firm gospodarczych i zarobkowych jak Tom. I. pag. 55 i 56 poz. 4 b. przy firmie: „Towarzystwo zaliczkowe w Podhajcach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ wpisano, że na Walnem zgromadzeniu członków Towarzystwa w dniu 5. maja 1894 odbytem, wybrani zostali członkami Dyrekcyi na dalsze trzechlecie: 1. dyrektorem Kazimierz Zaremba, 2. zastępcą dyrektora Edmund Lityński, 3. kasyerem Adolf Kraus, 4. zastępcą kasyera Karol Srokowski, 5. kontrolorem dr. Kazimierz Pawlikowski, 6. zastępcą kontrolora dr. Stanisław Choróbski.

(Uchwała z dnia 2. czerwca 1894 l. 3.310).

C. k. Sąd obwodowy w Złoczowie ogłasza, iż na dniu 29. maja 1894 w rejestrze spółek zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Dyrekcya kasy zaliczkowej, stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką“ w odnośnem miejscu wpisał, iż stosownie do §. 4. stat., że na odbytem jak A. ogólnem zgromadzeniu kasy zaliczkowej w Złoczowie, stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką, wybrani zostali na członków Dyrekcyi pp. Markus Mütter, Platon Sienkiewicz i Franciszek Ksawery Dębicki, zaś na zastępców pp. Jan Przyłuski, Joachim Mütter i Herman Seidmann.

(Uchwała z dnia 9. czerwca 1894 l. 4.015).

Wykreślenie:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle poleca wykreślenie z rejestru dla spółek zarobkowych i gospodarczych firmy: „Spółka fabrykacyi mydła w Gorlicach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“.

(Uchwała z dnia 4. sierpnia 1894 l. 4.584).

Wyszedł już z druku **XX. Rocznik statystyczny** za rok 1893., obejmujący informacye szczegółowe, tudzież tabele bilansowe wszystkich stowarzyszeń kredytowych (zaliczkowych), handlowych i wytwórczych w Galicyi.

Cena egzemplarza **1** zł. **50** ct. (Towarzystwa związkowe płacą tylko **1** zł. **20** ct.).

Nabyć można w **biurze Związku stow. zarob. i gosp. we Lwowie ul. Hetmańska l. 12.**

Ogłoszenie.

Prezes Rady nadzorczej „Towarzystwa kowali w Sułkowicach“ zawiadamia osoby interesowane, że dotychczasowi członkowie Dyrekcyi Towarzystwa kowali pp. **Józef Galus i Wincenty Garbień** nie należą już do Dyrekcyi i odtąd żadnych interesów dla tegoż Towarzystwa załatwiać nie będą.

Ks. A. Opidowicz,
prezes.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, hotel Żorża.